

Psykiatrian työllistymispolku

29.11.2022
Jenni Jalonen ja Sari Ljungman
Projektisuunnittelijat
Työkykyä Satakuntaan –hanke

Sisällysluettelo

1 Pilotin tausta ja tavoite	3
2 Pilotin toteutuminen	4
3 Pilotin tulokset.....	5
4 Pilotin kokemukset ja arviointi	6
5 Johtopäätökset ja jatkosuositukset	6
Liite1	7

1 Pilotin tausta ja tavoite

Pilotin kehittämiseen vaikutti tietoisuus neuropsykiatristen aikuisten vaikeuksista työelämässä kuten muuta väestöä korkeammasta työttömyydestä, työpaikanvaihdoksista ja sairauslomista. Usein neuropsykiatriset henkilöt alisuoriutuvat työssään. Neuropsykiatrisen henkilön työssä pärjäämisen ongelmat johtuvat usein, että ala, työtehtävät tai työolosuhteet eivät ole hänelle parhaat mahdolliset. Tavallisesti työelämän haasteina on tarkkaavuuden, toiminnanohjauksen ja muistin vaikeudet, jotka saattavat haitata työtehtävän hoitamista ja työssä pärjäämistä. Työelämän haasteiden seurauksena neuropsykiatrisen aikuisen työura näyttäytyy usein pirstaleisena. Töistä on voinut tulla irtisanotuksia virheiden vuoksi tai henkilö on itse sanoutunut irti työsuhteesta. Työhakutilanteessa rikkonainen työhistoria, opintojen keskeyttämiset ja opiskelupaikkojen vaihtamiset saattavat vaikeuttaa uuden työn hakemista ja työllistymistä. Erityisesti erilaisissa nivelvaiheissa kuten ammattiin valmistumisen nivelvaiheessa ja erilaisissa elämän kriiseissä neuropsykiatrisella aikuisella on suuri riski pudota palveluverkoston ulkopuolelle jääden tyhjän päälle. Usein neuropsykiatrisen aikuisen tarvitsee työllistymisen tuen palveluita siirtyäkseen työelämään ja siellä pysymisen turvaamiseksi.

Työkykyä Satakuntaan –hankkeen tarkoituksena oli vahvistaa neuropsykiatristen aikuisasiakkaiden työkyvyn tuen tarpeiden tunnistamista sekä mallintaa neuropsykiatristen asiakkaiden tarpeista lähtevää työkyvyn tuen palvelukokonaisuus, varmistaa oikea-aikaiset, yksilölliset palvelupolut sekä vahvistaa asiakkaan osallisuutta palvelupolulla ja parantaa viranomaisyhteistyötä siten, että näkyväksi tulee myös kehitetyn toiminnan kustannusvaikutukset.

Kehittämispilotin tavoitteena oli luoda toimintamalli Porin psykiatrian poliklinikan ja TE-toimiston väliselle yhteistyölle, joka tukee neuropsykiatrisen aikuisen työelämään siirtymistä tai palaamista työllistymisen tuen palveluita hyödyntäen. Neuropsykiatrisia aikuisia voidaan auttaa melko pienilläkin tuen muodoilla, kuten työkuvan tai työolosuhteen muutoksilla työelämässä. Oman paikan löytämiseen työelämässä vaikuttavat yksilön vahvuudet, kiinnostuksenkohteet sekä toimintakyvyn haasteet. Työllistymisen tukea neuropsykiatriset aikuiset voivat saada Kelasta ammatillisena kuntoutuksena ja TE-palveluista erilaisin tukitoimin.

2 Pilotin toteutuminen

Pilotti toteutettiin yhteistyössä Satasairaalan Porin psykiatrian poliklinikan ja Satakunnan TE-palveluiden sekä Kelan kanssa. Pilotin alkuvaiheessa kartoitettiin Porin psykiatrian poliklinikan tarvetta yhteiselle kehittämistyölle. Alkupalaverissa nousi esille yhteistyön vahvistaminen psykiatrian poliklinikalla hoitokontaktissa olevien asiakkaiden suhteen, joilla työllistymisessä tai työelämään palaamisessa esiintyy haasteita eikä hoitotaho ole tietoinen asiakkaan työllistymissuunnitelmasta ja yhteistyö työllisyyspalveluiden kanssa on hyvin vähäistä. Pilotin tarkoituksena oli vahvistaa psykiatrian ammattilaisten osaamista tunnistaa työkykyä sekä työllisyyden tuen palveluiden tarpeen tunnistamista. Kehittämiskokouksissa Kela ja TE-palvelut esittelivät työllistymisen tuen palveluita sekä Porin perusturvan työkyvyn tuen tiimin sosiaalityöntekijä esitteli keskitetyn työkyvyn tuen tiimin toimintaa sekä sosiaalihuoltolain mukaisia kuntoutusmuotoja kuten sosiaalista kuntoutusta ja kuntouttavaa työtoimintaa. Työkyvyn ja työllistymisen tuen palveluiden tunnistamiseksi esiteltiin TOIMIA-tietokannassa olevia työkyvyn mittareita helpottamaan asiakastyössä tapahtuvaa tunnistamista.

Pilotissa luotiin toimintamalli psykiatrian avohoidon yksikön ja TE-toimiston välille. Asiakkaan työllistymiseen ja työkyvyn tuen tunnistamisen osaamista vahvistetaan TE-toimiston ja erikoissairaanhoidon psykiatrian poliklinikan välillä tehtävällä yhteistyöllä. Hoitotaholla asiakkaan omatyöntekijä on yhteydessä joko suoraan asiakkaan vastuuvirkailijaan TE-toimistoon salatulla sähköpostilla tai epäselvissä tilanteissa TE-toimiston työkyvykoordinaattori Heli Itähalmeen, joka selvittelee asiakkaan tilanne TE-toimiston sisällä ja on yhteydessä asiakkaan omatyöntekijään psykiatrian poliklinikalle. Yhteydenotot tehdään käyttäen salattua sähköpostia tai mahdollisesti soittamalla, jos asiakas on vastaanotolla. Sähköpostissa tulee olla mainittuna asiakkaan nimi, hoitoneuvottelun ajankohta ja mahdollisesti paikka, jos TE-toimiston vastuuvirkailija tulee hoitoneuvotteluun tai vaihtoehtoisesti etäyhteykslinkki Skypeen. Lisäksi TE-toimiston vastuuvirkailijan tulee tietää asiakkaan omatyöntekijä psykiatrian poliklinikalta sekä ammattinimeke, jolloin yhteistyö ja yhteydenpito ovat helpompaa. TE-toimistossa käytetään suostumuslomakkeena muokattu Y50 lomaketta, jota on muokattu "Suostumus viranomaisten väliseen yhteistyöhön sekä henkilötietojen vaihtoon ja käsittelyyn Satakunnan työ- ja elinkeinotoimistossa". Psykiatrian poliklinikalla riittää suostumukseksi asiakkaan antama suullinen suostumus, joka kirjataan asiakkaan potilastietojärjestelmään.

Toisena toimintamuotona sovittiin matala kynnyksinen konsultaatiotoiminta, jolloin asiakkaan työllistymisestä ja työllistymisen tuen palveluista keskustellaan ns. yleisellä tasolla ilman asiakastietoja.

3 Pilotin tulokset

Pilotissa luotiin toimintamallikuvaus, joilla vahvistetaan erikoissairaanhoidon psykiatrian avohoidossa hoitokontaktissa olevan neuropsykiatrisen aikuisasiakkaan työkyvyn tukemista osana psykiatrisen hoitoa ja kuntoutusta. Yhtenäisen toimintamallin luomisen tarkoituksena on parantaa asiakasosallisuutta sekä asiakas pystyvyyttä vaikuttamaan nykyistä paremmin omaan työllistymiseensä osana psykiatrista hoitoa.

Pilotin tuloksena luotiin toimintamalli psykiatrian avohoidon yksikön ja Te-palveluiden välille. Yhteistyön toimintamuotoina on konsultaatiotoiminta sekä asiakkaan TE-palveluiden vastuuvirkailijan kanssa tehtävä yhteistyö asiakkaan työllistymisen suunnittelussa ja toteuttamisessa yhdessä hoitotahon kanssa.

Aikuisen (neuro)psykiatrisen potilaan työnhakijaksi paluun tuki sairausloman tai kuntoutustuen päättyessä.

Kuva 1. Aikuisen (neuro)psykiatrisen potilaan työnhakijaksi paluun tuki sairausloman tai kuntoutuen päättyessä.

4 Pilotin kokemukset ja arviointi

Pilotin kehittäminen pohjautui Porin psykiatrian poliklinikan ja TE-toimiston tarpeeseen kehittää yhteistyötä. Luotua toimintamallia ei ehditty hankkeen osalta pilotoimaan, mutta osapuolet ovat tuoneet halukkuuden kokeilla toimintamallia käytännön työssä osana psykiatrisen asiakkaan hoito ja kuntoutusta. Tulevaisuudessa toimintamallia kehitetään kuntakokeilun kanssa yhteistyössä. Hankkeen aikataulun puitteissa yhteistä kehittämistapaamista kuntakokeilun henkilöstön kanssa ei saatu sovittua.

5 Johtopäätökset ja jatkosuositukset

Työkykyä Satakuntaan –hankkeessa kehitettyä ja luotua toimintamallia yhteistyössä psykiatrian avohoidon ja TE-palveluiden välillä voidaan juurruttamaan myös peruspalveluiden mielenterveys- ja päihdepalveluiden käyttöön asiakkaan työllistymisen tueksi. Toimintamallissa on huomioitu moniammatillinen osaaminen ja sen hyödyntäminen asiakkaan työllistymisen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Yhteistyö vahvistuu terveydenhuollon ja työllisyyspalveluiden välillä sekä tietoisuus asiakkaan työllistymisestä ja siihen liittyvistä työllistymisen tuen palveluista. Toimintamallin avulla asiakastyöhön tulee tasalaatuisuutta, koska käytännön toimenpiteistä on sovittu yhdessä ja jokaisella ammattilaisella on tietoisuus toimintatavoista asiakkaan työllistymisen tueksi omassa organisaatiossa.

Liite 1

Ohjeistus Porin psykiatrian poliklinikan ja TE-toimiston väliselle yhteistyölle asiakkaan työllistymisen tuen palveluissa

- Selvitä asiakkaan vastuuvirkailija TE-toimistossa kysymällä asiasta asiakkaalta.
- Epäselvissä tilanteissa ota yhteys salatulla sähköpostilla TE-toimistoon työkykykoordinaattori Heli Itähalmeen (heli.itahalme@te-toimisto.fi) tai soita p. 0295045061 ja pyydä selvittämään asiakkaan vastuuvirkailija.
- Hoitoneuvotteluun kutsuminen toteutetaan salatulla sähköpostilla, joka lähetetään asiakkaan vastuuvirkailijalle. Sähköpostissa tulee mainita hoitoneuvottelun ajankohta ja mahdollinen paikka tai mahdollisesti skype-linkin lähettamisestä myöhemmin. Lisäksi mainitse oma nimesi ja ammattinimike, jolloin yhteistyötahon on helpompi hahmottaa yhteistyökumppanit.
- Kirjaa suullinen suostumus asiakkaan tietoihin potilastietojärjestelmässä. TE-toimisto pyytää erikseen suostumuksen asiakkaalta tietojen siirtämiseen/ antamiseen viranomaisyhteistyöllä.
- Konsultaatiotoiminta toteutetaan ns. yleisellä tasolla eli ei mainita asiakkaan tietoja tarkemmin (nimi, dg:t jne..) Konsultaatiovastaus kirjataan asiakkaan tietoihin, jotta tieto saavuttaa asiakkaan hoitoon osallistuvat ammattilaiset. Konsultaatio toteutetaan joko sähköpostitse tai soittamalla TE-toimistoon työkykykoordinaattori Heli Itähalmeelle (heli.itahalme@te-toimisto.fi) tai soita p. 0295045061